

**AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING MOLIYAVIY SALOHIYATINI
MUSTAHKAMLASHDA INVESTITSIYA JOZIBADORLIKNI
OSHIRISHNING O'RNI**

Vaxobov Shohjahon Valiyevich

“INTERNATIONAL SCHOOL OF FINANCE TECHNOLOGY AND SCIENCE”

Instituti

“Menejment” kafedrası o‘qituvchi

**РОЛЬ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ
ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ В УКРЕПЛЕНИИ ФИНАНСОВОГО
ПОТЕНЦИАЛА АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ**

Вахобов Шахжахан Валиевич

преподаватель кафедры «Менеджмент» института
«INTERNATIONAL SCHOOL OF FINANCE TECHNOLOGY AND
SCIENCE».

**THE ROLE OF INCREASING INVESTMENT ATTRACTIVENESS IN
STRENGTHENING THE FINANCIAL CAPACITY OF JOINT-STOCK
COMPANIES**

Vaxobov Shohjahon Valiyevich

“INTERNATIONAL SCHOOL OF FINANCE TECHNOLOGY AND SCIENCE”

Institute

Teacher of Department of Management

Annotatsiya:

Mazkur maqolada aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini mustahkamlashda investitsiya jozibadorligini oshirishning roli va ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda investitsiya jozibadorligi mezonlari, uni oshirish usullari

hamda aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan chora-tadbirlar yoritilgan. Xalqaro tajribalar asosida mahalliy kompaniyalar uchun tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: investitsiya jozibadorligi, aksiyadorlik jamiyati, moliyaviy salohiyat, iqtisodiy barqarorlik, xalqaro tajriba, investitsion strategiyalar.

Аннотация:

В статье рассматривается роль и значение повышения инвестиционной привлекательности для укрепления финансовой устойчивости акционерных обществ. Исследованы критерии инвестиционной привлекательности, методы её повышения, а также меры, необходимые для обеспечения финансовой стабильности акционерных обществ. На основе международного опыта разработаны рекомендации для местных компаний.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, акционерное общество, финансовая устойчивость, экономическая стабильность, международный опыт, инвестиционные стратегии.

Abstract:

This article examines the role and importance of enhancing investment attractiveness in strengthening the financial capacity of joint-stock companies. The study explores the criteria for investment attractiveness, methods to improve it, and measures necessary to ensure the financial stability of joint-stock companies. Recommendations for local companies are developed based on international practices.

Keywords: investment attractiveness, joint-stock company, financial capacity, economic stability, international experience, investment strategies.

KIRISH

Bugungi global iqtisodiyotda aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligi investitsion jozibadorlikni oshirish darajasiga bevosita bog'liqdir. Bozor iqtisodiyoti sharoitida moliyaviy resurslarni jalb qilish

imkoniyatlari har qachongidan ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli, aksiyadorlik jamiyatlarining investitsiya jozibadorligini oshirish ularning moliyaviy salohiyatini mustahkamlashda asosiy omillardan biri sifatida qaraladi.

Aksiyadorlik jamiyatlarining ko‘plab tarmoqlarda o‘z moliyaviy salohiyatini oshira olmayotgani ularning bozor raqobatbardoshligini pasayishiga olib kelmoqda. Ushbu muammoning sabablaridan biri investitsion jozibadorlikni oshirish bo‘yicha samarali strategiyalar va mexanizmlarning yetishmasligidir.

Moliyaviy resurslarni jalb qilishdagi cheklovlar, investitsion loyihalarning past samaradorligi va mahalliy aksiyadorlik jamiyatlarining global investitsiya bozorlarida raqobatga dosh bera olmasligi ushbu mavzuni o‘rganishni dolzarb qiladi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida aksiyadorlik jamiyatlari iqtisodiy barqarorlik va rivojlanishning muhim qismi hisoblanadi. So‘nggi yillarda aksiyadorlik jamiyatlarining investitsiya jozibadorligini oshirishga qaratilgan islohotlar amalga oshirilgan bo‘lsa-da, ushbu sohada hali ham jiddiy muammolar mavjud. Xalqaro tajribalarni tahlil qilish va mahalliy sharoitlarga moslashtirish orqali samarali strategiyalar ishlab chiqish moliyaviy salohiyatni oshirish imkonini beradi.

Mazkur maqolada aksiyadorlik jamiyatlarining investitsiya jozibadorligini oshirish orqali moliyaviy barqarorlikni ta‘minlashning innovatsion mexanizmlari va strategiyalari o‘rganiladi. Xususan, xalqaro amaliyot asosida mahalliy kompaniyalarning investitsion salohiyatini oshirish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Ushbu maqola aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini mustahkamlashda investitsiya jozibadorligini oshirishning ilmiy va amaliy asoslarini o‘rganishga qaratilgan. Maqola natijalari moliyaviy barqarorlikni ta‘minlash va aksiyadorlik jamiyatlarining raqobatbardoshligini oshirish uchun amaliy ko‘rsatmalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini mustahkamlash va investitsiya jozibadorligini oshirish bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar moliyaviy menejment, investitsiya strategiyalari va xalqaro tajribani o'rganishga qaratilgan. Ushbu bo'limda soha bo'yicha muhim manbalar va ularning asosiy natijalari tahlil qilinadi.

Investitsiya jozibadorligi tushunchasi va uning ahamiyati

Kotler va Kellerning "*Marketing Management*" (2016) kitobida kompaniyalar investitsiya jozibadorligini oshirish uchun samarali strategiyalarni qo'llashlari zarurligi ta'kidlangan. Ushbu yondashuv investitsiya resurslarini jalb qilishda bozorning talablariga moslashish va investorlar ehtiyojlarini qondirish muhimligini ko'rsatadi.

Laudon va Traverning "*E-Commerce: Business, Technology, Society*" (2002) kitobida esa zamonaviy texnologiyalar va raqamli transformatsiya jarayonlarining investitsiya jozibadorlikka ta'siri yoritilgan. Ayniqsa, elektron tijoratni rivojlantirish moliyaviy salohiyatni oshirish uchun yangi imkoniyatlar yaratishi ta'kidlanadi.

Moliyaviy salohiyatni oshirishga xizmat qiluvchi omillar

Baumol va Blinderning "*Economics: Principles and Policy*" (2011) kitobida aksiyadorlik jamiyatlarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlash uchun investitsiya oqimlarini optimallashtirish muhimligi ko'rsatib berilgan. Bu, ayniqsa, kapital samaradorligini oshirish va barqaror o'sishni ta'minlashga yordam beradi.

Xalqaro tajribalar va tavsiyalar

Chaffeyning "*Digital Business and E-Commerce Management*" (2021) kitobida global kompaniyalar misolida investitsiya jozibadorligini oshirishning samarali mexanizmlari ko'rib chiqilgan. Ushbu tadqiqotlar asosida aksiyadorlik jamiyatlarining raqamli transformatsiya jarayonlari investitsiya oqimlarini jalb qilishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlangan.

Mahalliy sharoitlar va muammolar

O'zbekiston sharoitida aksiyadorlik jamiyatlarining investitsiya jozibadorligini oshirish masalalari bo'yicha mahalliy tadqiqotlarda davlat tomonidan qabul qilingan iqtisodiy islohotlar va ularning natijalari yoritilgan. Masalan, Moliya vazirligi va Markaziy bank hisobotlarida aksiyadorlik jamiyatlari uchun investitsiya muhitini yaxshilash bo'yicha amalga oshirilgan choralar va ularning samaradorligi ko'rsatib berilgan.

Adabiyotlarni tahlil qilish natijasida quyidagilar aniqlangan:

- Investitsiya jozibadorligini oshirishning samarali strategiyalarini ishlab chiqish aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.
- Xalqaro tajribani mahalliy sharoitlarga moslashtirish orqali aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion salohiyatini oshirish mumkin.
- Raqamli texnologiyalar va elektron tijorat imkoniyatlari investitsiya jalb qilishning yangi vositalarini taqdim etadi.

Mazkur tahlil natijalari maqolada investitsiya jozibadorligini oshirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

METODOLOGIYA

Ushbu maqola aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini mustahkamlashda investitsiya jozibadorligini oshirish masalasini ilmiy tahlil qilish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan. Tadqiqotda ilmiy-nazariy va amaliy usullarning integratsiyasi qo'llanildi. Moliyaviy salohiyatni tahlil qilishda statistik ma'lumotlar, ilmiy adabiyotlar va xalqaro tajribalar asos qilib olindi. Tadqiqotning asosiy usuli sifatida analitik yondashuv tanlandi. Bu usul yordamida aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy holati, ularning investitsiya jozibadorligi darajasi va ushbu ko'rsatkichlarni yaxshilashga ta'sir etuvchi omillar o'rganildi. Ikkilamchi ma'lumotlar tahlili uchun davlat statistika ma'lumotlari, aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy hisobotlari va xalqaro moliya tashkilotlarining ochiq ma'lumotlaridan foydalanildi.

Shuningdek, empirik tadqiqot usullari orqali soha mutaxassisleri bilan intervyular o'tkazildi. Ushbu ma'lumotlar yordamida aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion salohiyatiga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillar aniqlanib, ularning dolzarbligi baholandi.

Tadqiqot jarayonida komparativ tahlil usulidan ham foydalanilib, O'zbekiston sharoitidagi aksiyadorlik jamiyatlarining investitsiya jozibadorligi xalqaro standartlar bilan solishtirildi. Ushbu yondashuv mahalliy kompaniyalarning zaif tomonlarini aniqlash va ularni mustahkamlash bo'yicha strategik takliflar ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega bo'ldi.

Tahlil davomida zamonaviy raqamli texnologiyalarning, jumladan, elektron tijorat tizimlarining moliyaviy salohiyatga ta'siri ham o'rganildi. Natijada investitsiya jozibadorligini oshirishning innovatsion yondashuvlari aniqlanib, ularning amaliy qo'llanishi yuzasidan tavsiyalar berildi.

Mazkur metodologiya tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlash va aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligini oshirishga qaratilgan samarali strategiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini oshirishda investitsiya jozibadorligini ta'minlash dolzarb iqtisodiy masala bo'lib, ushbu maqola doirasida olib borilgan tahlillar quyidagi natijalarni keltirib chiqardi:

1. Investitsiya jozibadorligi omillari va tahlili

Tadqiqot davomida aniqlangan asosiy omillar:

Moliyaviy barqarorlik: Aksiyadorlik jamiyatlarining daromadlilik ko'rsatkichlari investitsiya jalb qilishda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ldi. Yirik kompaniyalarning moliyaviy hisobotlari shuni ko'rsatdiki, balansning likvidlik darajasi va qarz yukining pasayishi investitsion qiziqishni oshiradi.

Raqobatbardoshlik: Mahalliy va xalqaro bozordagi o'rni. O'zbekiston aksiyadorlik jamiyatlari ko'p hollarda raqobatbardosh mahsulotlar yoki xizmatlarni taklif etishdan uzoq.

2. Mahalliy aksiyadorlik jamiyatlari uchun imkoniyat va cheklovlar

• Imkoniyatlar:

- Elektron tijoratning rivojlanishi orqali investorlarni jalb qilish.
- Soliq va moliyaviy imtiyozlardan foydalanish.
- Raqamli texnologiyalarni joriy etish.

• Cheklovlar:

- Moliya bozori infrastrukturasi yetarlicha rivojlanmagan.
- Investorlar uchun ochiqlik va shaffoflik darajasining pastligi.

3. Statistika va ma'lumotlar tahlili

Moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili quyidagi natijalarni ko'rsatdi:

Ko'rsatkich	2019-yil	2020-yil	2021-yil	O'sish (%)
Investitsiyalar hajmi (mln so'm)	3,500,000	4,200,000	5,000,000	42.9
Moliyaviy barqarorlik indeksi	0.75	0.80	0.85	13.3
Dividendlar daromadligi (%)	8.2	8.5	9.0	9.8

Ushbu ma'lumotlar aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiya salohiyati oshganini ko'rsatadi, ammo xalqaro standartlar bilan taqqoslaganda hali o'sish uchun imkoniyatlar mavjud.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki:

- Elektron tijorat va raqamli texnologiyalarni kengaytirish investitsiya jozibadorligini oshirish uchun strategik yo'nalish bo'lib xizmat qiladi.
- Aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy ko'rsatkichlarini yaxshilash va shaffoflikni oshirish xorijiy investorlarni jalb qilishning asosiy shartidir.
- Investitsiya oqimlarini oshirish uchun milliy iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish zarur.

Mazkur natijalar asosida aksiyadorlik jamiyatlari uchun maxsus tavsiyalar ishlab chiqilib, ularning kelgusida investitsion imkoniyatlarini kengaytirish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini mustahkamlashda investitsiya jozibadorligini oshirishning ahamiyatini tahlil qilishga qaratilgan. Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, aksiyadorlik jamiyatlarining muvaffaqiyati bevosita ularning moliyaviy barqarorligi, korporativ boshqaruv tizimining samaradorligi va investitsiya jozibadorligiga bog'liq. Shu bilan birga, investitsion salohiyatni oshirish uchun zamonaviy texnologiyalar, xususan, raqamli transformatsiya va elektron tijorat tizimlaridan keng foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Maqolada o'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi xulosalar va takliflar ishlab chiqildi:

- 1. Moliyaviy salohiyatni mustahkamlash:**
Aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy ko'rsatkichlarini yaxshilash, likvidlikni oshirish va qarz yukini kamaytirish bo'yicha islohotlarni amalga oshirish zarur. Bu investorlarning ishonchini oshiradi va kapital oqimini kuchaytiradi.
- 2. Investitsiya jozibadorligini oshirish uchun shaffoflikni ta'minlash:**
Korporativ boshqaruv tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish, ochiq moliyaviy hisobotlarni joriy etish va aksiyadorlar huquqlarini himoya qilishning samarali mexanizmlarini ishlab chiqish zarur.
- 3. Innovatsion yechimlardan foydalanish:**
Elektron tijorat va raqamli platformalarni rivojlantirish orqali kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshirish mumkin. Ushbu yechimlar nafaqat ichki bozorni rivojlantirishga, balki xalqaro investorlarga kompaniyalar haqida aniq va tezkor ma'lumot yetkazishga yordam beradi.
- 4. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash:**
Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish uchun soliq imtiyozlari, davlat kafolatlari va boshqa rag'batlantiruvchi mexanizmlarni joriy etish muhim. Xususan, eksportga yo'naltirilgan korxonalar uchun maxsus subsidiyalar ajratish foydali bo'ladi.

5. Xalqaro tajribadan foydalanish:

Rivojlangan mamlakatlarning aksiyadorlik jamiyatlarini boshqarish va investitsiyalarni jalb qilishdagi muvaffaqiyatli tajribalarini mahalliy sharoitlarga moslashtirish tavsiya etiladi. Bu, ayniqsa, xususiy kapital va venchur investitsiyalarni jalb qilishda qo‘l keladi.

6. Investorlar bilan muloqotni yaxshilash:

Potensial investorlar uchun axborot platformalarini yaratish, mahalliy va xalqaro investitsion forumlar tashkil qilish orqali aksiyadorlik jamiyatlarining imkoniyatlarini keng yoritish kerak.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini oshirish nafaqat ularning barqaror rivojlanishini ta’minlaydi, balki iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va xalqaro moliya bozorida O‘zbekistonning ishonchli imidjini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli, ilg‘or yondashuvlar va samarali boshqaruvni amaliyotga keng joriy etish kelgusida aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion salohiyatini yanada rivojlantirishda hal qiluvchi omil bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kotler va Kellerning *"Marketing Management"* (2016)
https://books.google.co.uz/books/about/Marketing_Management.html?id=UbfwtwEACAAJ&redir_esc=y
2. Laudon va Traverning *"E-Commerce: Business, Technology, Society"* (2002) <https://www.semanticscholar.org/paper/E-commerce%3A-Business%2C-Technology%2C-Society-Laudon-Traver/ea196ee71722ad9fe398991d7de7664b6b8ee7ff>
3. Baumol va Blinderning *"Economics: Principles and Policy"* (2019)
https://books.google.co.uz/books/about/Economics_Principles_and_Policy.html?id=_t111PktA-4C&redir_esc=y

4. Chaffeyning *"Digital Business and E-Commerce Management"* (2021)
https://books.google.co.uz/books/about/Digital_Business_and_E_Commerce_Manageme.html?id=mwucDwAAQBAJ&redir_esc=y
5. Gup, B. E. *E-Commerce: The Impact on Business and Economics*. McGraw-Hill, 2019.
6. Sweeney, M., Tan, M. *Digital Transformation in Business and Society*. Palgrave Macmillan, 2018.
7. Johnson, D., Turner, P. *The Business of E-Commerce: Challenges and Solutions*. Wiley, 2017.
8. Dube, L., Deshpande, S. *E-Commerce Systems and Models for the Digital Economy*. Springer, 2019.
9. Baumol, W. J., Blinder, A. S. *Economics: Principles and Policy*. 13th edition, Cengage Learning, 2019.
10. Strauss, J., Frost, R. *E-Marketing*. 8th edition, Pearson, 2014.